

STICHTING RENE DE CLERCQ VZW

Secretariaat: Jan Dhaluin, Vichtesteenweg 15, 8540 Deerlijk
Telefoon en fax: 056/72.86.70 Kredietbank 463-5147011-71

NIEUWSBRIEF 1995-96

HET VIJFDE MUSEUMJAAR...

Pessimisten hadden ons voorspeld dat de lijst van vrijwilligers om het museum iedere zondag open te houden rap zou wegsmelten als sneeuw voor de zon. Zij kregen ongelijk: het entoesiasme is nog groter dan bij het begin vier jaar geleden.

Het museum leeft... onze plannen leest u verder in deze nieuwsbrief.

Dank zij uw jaarlijks lidgeld kunnen wij inderdaad onze plannen uitvoeren.

Wij werken totaal belangeloos en hopen dan ook dit jaar weer op uw bijdrage te mogen rekenen.

STEUNFONDS MUSEUM RENE DE CLERCQ

BESCHERMEND LID: VANAF 1.000 FR.

STEUNEND LID: VANAF 500 FR.

GEWOON LID: 300 FR.

Wij hebben voor de beschermende leden een mooi geschenk: een pakje met 5 dubbelgevouwen wenskaarten, getekend door Yves De Roo, met gedichten van René De Clercq.

Alle leden ontvangen ook een lidkaart voor het museumjaar 1996. We houden u tevens op de hoogte van onze activiteiten en u hebt gratis toegang tot het museum en documentatiecentrum.

Stort op bankrekening nr. 463-5147011-71 van Stichting René De Clercq, Vichtesteenweg 15, 8540 Deerlijk.

Onze vrienden uit Nederland storten best op rekening nr. 000-1657775-45.

Oprechte dank voor uw milde steun.

René De Clercq en de ingewikkelde natievorming in de Lage Landen

'Het nationalisme', in de jaren '60 en '70 door sommigen op sterven na dood verklaard, is vandaag in zijn diverse verschijningsvormen weer brandend actueel. Wanneer we de vele nationalismen van bij ons willen situeren blijkt dit een uiterst moeilijke en complexe materie te zijn. Heeft u ooit al eens aan een buitenlander de begrippen België, Vlaanderen, Nederlanden, Dietsland e.d. proberen te verklaren? Problematisch is hier dat onze natievorming nog in volle ontwikkeling is en dat diverse nationalismen, elk voorzien van eigen mythen, legitimatiegeschiedenis en propaganda-apparaat, zich naast, door en uiteraard vooral tegen mekaar bewegen. Er heerst bij vele mensen bovendien een taai taboe rond deze materie. Velen willen, durven of kunnen zich eenvoudig niet in deze uitermate sterk gevoelsmatige kwestie profileren. Omdat sommigen ook uit meerdere ruiven eten, kunnen ze dikwijls hun paradoxale stellingen zelfs niet minimaal onderbouwen. In dit verband mag men zeker ook niet vergeten dat deze ideologische schimmen- en steekspelen zich bijna uitsluitend in de middengroepen van de maatschappij afspelen en elke visie zich beroept op de belangen en het welzijn van juist dezelfde bevolking van meestal onverschillige mensen. Deze laatste beschouwing geldt ook voor bvb. sociale en religieuze heilsbewegingen. Vandaar ook dat de ideologische nationalistenvan gelijk welk pluimage in feite een zéér minimaal deel van de bevolking zijn die echter als taaie vasthouders hun ideeëngoed met zeer wisselend succes aan een volgende generatie trachten door te geven.

René De Clercq, die als gevoelsmens bij de politiek betrokken was, heeft zelf ongeveer alle thans nog bestaande vormen van nationalisme in onze gewesten sterk geëmotioneerd beleden. Zijn persoonlijke evolutie is dan ook de moeite waard om onder de loupe te nemen omdat ze ons veel leert over de wordingsgeschiedenis van deze diverse nationalismen in de Lage Landen. Eerst proberen we de voornaamste op een rijtje te zetten en ze sumier te duiden waarna we besluiten met De Clercq's merkwaardige zoektocht.

Belgisch nationalisme

De staat België is de feitelijke voortzetting van de Zuidelijke Nederlanden die na 1585 als wingewesten fungeerden voor achtereenvolgens Spanje en Oostenrijk. Samen met 400 jaar gemeenschappelijk wel en wee, is de Contrareformatie met haar afgeleiden en specifieke mentaliteit, nog steeds het ideologische cement dat deze gebieden bindt. De Franse (1795-1815) en Nederlandse periode (1815-1830) hebben ook een duidelijke toegevoegde waarde nagelaten met o.m. het invoeren van een zekere godsdienstvrijheid en het aanreiken van modern liberaal gedachtegoed. De Belgische onafhankelijkheid van 1830 was dan ook een zekere synthese van het voorgaande en kwam tot stand toen een hongeropstand o.m. door actieve Franse agitatie in deze richting werd gemanipuleerd. De kersverse Belgische staat moest zich aanvankelijk sterk afzetten tegen het Franse annexatiestreven en putte uit het groots verleden van vnl. Vlaanderen en Brabant, argumenten om het recht op onafhankelijk-

heid te onderbouwen. Zo is 'De Leeuw van Vlaanderen' van Conscience geschreven op aansturen van Leopold I... Een echte wetenschappelijke Belgische legitimatiegeschiedenis dateert pas van eind vorige eeuw toen een historische school met Henri Pirenne als boegbeeld, de staat België definieerde als het voorbestemde eindresultaat van een geschiedenis die uiteraard aanving bij de zgn. 'Oude Belgen'. Het eigenlijke Belgische staatsnationalisme dateert (samen met het Vlaams nationalisme!) van de Eerste Wereldoorlog toen België in zijn bestaan bedreigd was, het parlement werd ontbonden en een regering van nationale eenheid (voor de eerste maal mét socialisten) werd gevormd. In deze sfeer groeide een extremisme dat België's neutraal statuut wilde ongedaan maken om de banden met de geallieerden (lees Frankrijk) te versterken en territoriale aanspraken formuleerde (Nl. Limburg en Zeeuws-Vlaanderen). Dit extreme Belgische nationalisme kon goed gedijen in een klimaat van opbod met het eveneens ontluikende en als inciviek bestempelde Vlaams nationalisme. Uiteraard bestonden er ook vele tussenvormen waaronder de zgn. minimalistische positie van August van Cauwelaert de voornaamste was. Deze fungeerde dan ook als schietschijf voor zowel Vlaams als Belgisch nationalisme. De overwinning van 1918 zorgde uiteraard voor een brede golf van officieel en officieus Belgisch nationalisme en koningsgezindheid (de dynastie werd nu door zo goed als niemand nog in vraag gesteld). De bezettingspolitiek in de Oostkantons en de krampachtige reacties op een ondanks alles groeiend Vlaams bewustzijn zijn de beste illustraties van deze opgefokte mentaliteit. Een belangrijke bemerking bij het Belgische nationalisme in het algemeen is dat het uiteraard gelieerd is met de macht in al zijn geledingen. De ruggegraat ervan wordt gevormd door het staatsapparaat en de uitingen gebeuren grotendeels op kosten van de belastingbetaler. De idealisten onder de Belgische nationalistenvan kunnen zich - in tegenstelling met de aanhangers van de oppositionele nationalistenvan - profileren onder de paraplu van deze macht.

Vlaams nationalisme

De Vlaamse beweging is aanvankelijk een afgeleide van de hierboven geschetste Belgische wordingsgeschiedenis. Vlaamsgezinden en later de Vlaamsnationalisten beschouwen het Nederlandstalig gedeelte van België immers als nationaal territorium. De prille Vlaamse Beweging was verre van anti-Belgisch, wel integendeel. Als voornamelijk loutere taalbeweging propageerde men aanvankelijk tweetaligheid in Vlaanderen en de gebruikte middelen waren legaal (petitionnementen, later parlementaire actie). Meer nog, de meestal tweetalige flaminganten van de 19de eeuw beschouwden zich in tegenstelling tot zij die het Vlaams minachtten en afwezen als de enige ware Belgen. De motivatie bij de Vlaamse Bewegers was paradoxaal: de conservatieven zagen het Vlaams als een dam tegen alle vormen van vreemde (Franse) decadentie terwijl de vooruitstrevenden precies via het promoten van de volkstaal nieuwe ideeën bij de ganse bevolking wilden laten doordringen. De Vlaamse Beweging werd rond de eeuwwisseling een steeds sterkere politieke factor naarmate een economische visie (De Raedt) werd ontwikkeld en het belang van het onderwijs (de drie kraaiende hanen) en wetenschap (Mac Leod) in de volkstaal werd onderkend. De geleidelijke verovering van het algemeen stemrecht werd natuurlijk een zeer sterk wapen omdat nu eindelijk het Vlaamse bevolkingsoverwicht in België zou kunnen verzilverd worden.

Het eigenlijke Vlaams nationalisme is ontstaan in precies dezelfde sfeer waarin ook

het Belgisch nationalisme zich kon ontwikkelen nl. de specifieke omstandigheden van Wereldoorlog I. Het machtsvacuüm na augustus 1914 verschaftte aan een zeer kleine club van dromers met zeer verschillende visies een ultieme kans om met aarzelende Duitse steun aan Vlaamse staatsvorming te doen (Activisme, het uitroepen van Vlaanderen zelfstandigheid in 1917). Vooral niet aflatende Franstalige provocaties gedurende gans de oorlog over de positie van Vlaanderen na de oorlog verbreedde deze beweging. Een tweede component van het Vlaams nationalisme ontwikkelde zich bij de Vlaamse intelligentia achter het front die zich steeds loyaal Belgisch zouden gedragen maar door het stellen van concrete Vlaamse eisen door het Belgisch establishment als staatsgevaarlijk werden beschouwd en behandeld. Na de oorlog zouden beide stromingen samenvloeien in een politieke partij nl. Het Vlaams Front of Frontpartij die een bescheiden electoraal succes wist te oogsten. Voor de eerste maal hadden anti-Belgische gevoelens een brede stroming gevonden hetgeen latere misstappen in belangrijke mate zou verklaren. Vermits men zich niet meer als Belg beschouwde kon men dus ook België niet meer ontrouw zijn, laat staan verraden... Hoewel sommigen het Vlaams nationalisme als een aparte ideologie wilden uitbouwen, is het veeleer een bundeling van mensen uit diverse stromingen die echter allemaal de Vlaamse ontvoogding vooropstellen. Hiervoor is volgens hen een Vlaamse staatsstructuur onontbeerlijk: gaande van een deelstaat binnen België t.e.m. een onafhankelijk Vlaanderen. In de late twintiger jaren zou een Waals niet op een provocerend flamingantisch voorstel om gans België officieel tweetalig te maken de optie openen van het zgn. territorialiteitsbeginsel wat definitief de weg opende voor de federalistische idee.

Nederlands en Grootnederlands nationalisme

Het Nederlands nationalisme is het legitimatienationalisme van de Nederlandse staat, door Grootnederlanders ook 'rijksnederland' genoemd om het onderscheid te maken. In het Kleinnederlands nationalisme wordt de rol van de Zuidelijke Nederlanden in het onafhankelijkheidsproces sterk geminimaliseerd en zelfs verzwegen. Merkwaardig is ook de 'epuratie' die de Nederlandse geschiedschrijving heeft doorgevoerd t.o.v. 1830. Tegenover de zgn. Kleinnederlandse historische school van o.m. Colenbrander (vgl. met Pirenne wat België betreft) ontwikkelde Pieter Geyl vanaf de twintiger jaren een heelnederlandse benadering van de geschiedenis die een zeer sterke bijval had in Vlaanderen vooral dan bij de Vlaamsnationale intelligentia. Het Grootnederlands nationalisme is steeds zeer marginaal gebleven in 'rijksnederland' maar daarentegen een belangrijke afgeleide van het Vlaams nationalisme. Na 1830 waren velen niet opgezet met de scheiding omdat 'de Hollanders' tussen 1815 en 1830 aan de basis lagen van belangrijke industriële vernieuwing en hun kolonies een belangrijke afzetmarkt waren o.m. voor het Gentse katoen. Het Orangisme leefde hier en daar na 1830 nog door en Jan Frans Willems, de vader van de Vlaamse Beweging was niet toevallig gevormd in de periode van het Verenigde Koninkrijk der Nederlanden. Vooral bij de vrijzinnigen in Vlaanderen is de geuzenromantiek steeds aanwezig geweest. Een hernieuwde bloei van Grootnederlands denken dateert van de late jaren '20 en vooral de jaren '30 toen zowel Verdinaso als VNV varianten van deze visie in hun programma's schreven en ook de oranje-blanje-bleu symboliek opgeld maakte. Aloude discussie onder Grootnederlanders is het grondgebied van de beoogde staat: de 'aloude 17 provinciën' (Frans Vlaanderen en Wallonië inclusief) dan wel simpelweg een samenvoeging van 'rijksnederland' en 'Belgisch Vlaanderen'.

Een andere afgeleide van dit denken is 'Dietsland'. Van Königsberg tot de Somme werd destijds eenzelfde soort 'plat' gesproken hetgeen bij sommige intellectuelen het droombeeld deed ontstaan (vooral vanaf WO I) deze gebieden te verenigen. Ook alle andere gebieden waar Nederlands of afgeleide talen gehanteerd worden of werden zoals Zuid-Afrika en de Nederlandse koloniën zouden in een soort Nederlands gemenebest kunnen worden ingepast.

René De Clercq zoektocht

René De Clercq stamt uit een kleine middenstandsfamilie uit het 19de eeuwse katholieke platteland. Van thuis uit en op school wordt een Belgisch nationaal gevoel meegegeven, uitgedrukt in de Vlaamse taal, zeden en gebruiken. Vlaams gevoel groeit uit tot Vlaams bewustzijn in zijn collegetijd waar de voorbeelden van Rodenbach en Verriest zoals bij de meeste Vlaamse studenten - zeker in West-Vlaanderen- sterke sporen nalaten. Aan de Gentse universiteit komen er nog diverse elementen bij bvb. 600 jaar Guldensporenslag (1902), de zeer populaire Zuidafrikaanse Boerenoorlog (1899-1902), kennismaking met bvb. 't Zal wel gaan', een studentengenootschap dat onder de leuze 'Klauwaert ende Geus' heelnederlandse elementen aan de Vlaamse Beweging koppelde, de niet aflatende strijd voor respect t.o.v. Vlaanderen en zijn volkstaal geconcretiseerd in taaleisen, de invloed van de zgn. Mac Leodclan (prof. Mac Leod, prof. Fredericq, Cyriel Buysse, de gezusters Loveling e.a.) die o.m. de waardigheid van de Nederlandse taal o.m. ook als wetenschapstaal voorstond. Het zaad van de latere Vlaamsnationalistische overtuiging is hier al gestrooid hetgeen geenszins betekent dat De Clercq loyauteit t.o.v. België was aangetast, wel integendeel! René De Clercq maatschappelijke positie en succes waren precies aan deze trouw te danken. Overtuigend bewijs is bvb. zijn patriotistisch 'Vaderlandsch gebed' dat voor een officiële, nationale poëziewedstrijd ter gelegenheid van 75 jaar Belgische onafhankelijkheid de eerste prijs wegkaapte! Later vraagt de Belgische regering hem een Nederlandstalige versie van het Belgisch volkslied te schrijven, hetgeen De Clercq prompt doet! De Clercq gehechtheid aan vorst en vaderland wordt ook gedemonstreerd bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. 'De Zware Kroon' (begin 1915) is een volledig bundel Belgische strijddichten. Hij valt ook in de in Nederland verschijnende 'Vlaamsche Stem' bijzonder scherp uit naar zijn aartsrivaal Streuvels omdat diens 'In Oorlogstijd' té Duitsvriendelijk wordt bevonden. Een zekere ommekeer komt er door correspondentie met Vlaamse frontsoldaten die leidt tot het zgn. Bussumer telegram op 11 juli 1915 waar De Clercq de koning onmiddellijke gelijkheid in rechte en in feite vraagt voor de Vlamingen. Hij gelooft rotsvast in de rechtschapenheid en de welwillende invloed van Albert I maar krijgt lik op stuk door zijn ontslag als Belgisch ambtenaar bij Koninklijk Besluit! Dan volgt een periode van vertwijfeling tot op 15 december 1915 waar op een zeer emotioneel geladen ontmoeting met ds. Domela Nieuwenhuis hem als het ware de schellen van de ogen vallen*... Van nu af wordt De Clercq ingepast in de Activistische propaganda. Zijn aloude vriendschap met August Borms, het boegbeeld van het Activisme, wordt nu heel hecht al was het maar door loutere lotsverbondenheid. Na het debacle in 1918 wordt De Clercq een berooide balling in Nederland die steeds meer zal vervreemden van de alledaagse realiteit en politiek in Vlaanderen zelf. Zijn vriendenkring breidt zich uiteraard uit in Nederland (o.a. Van Vessem en de Zuidafrikaan Bodenstein) hetgeen zijn Vlaams nationalisme van meetaf aan een sterke Grootnederlandse en Dietse

inslag geeft. Het spreekt vanzelf dat De Clercq vrij snelle evolutie weerspiegelt wordt in zijn strijddichten ('De Noodhoorn' (1916) in al zijn verschillende en steeds meer aangevulde herdrukken) en zijn politieke bijdragen aan tijdschriften zoals 'Toortsen' en 'Dietse Stemmen'...

Joost Vandommele, februari 1996

MIJN VADERLAND

Het eerst had ik u lief, West-Vlaandren mijn.
Dat moest 't begin, 't begin der liefde zijn.

Maar groeiend voelde ik, en een scheiding viel,
Heel Vlaanderen, heel schoon Vlaanderen in mijn ziel.

Thans is mijn geest gerijpt, mijn liefde gansch:
Mijn lied en leven luidt: Groot-Nederlandsch.

René De Clercq

(*) 'De Clercq in uw zogenoemde Belgische liederen hebt gij België geschreven maar Vlaanderen gevoeld'. Toen was het – om de eigen woorden van den dichter te gebruiken – alsof een zwart gewolk openscheurde en de hemel blauw stond. René zei: 'Dominee, het is zoo. Gij kent mij beter dan ik zelf.' < uit Lammert Bunings 'Het Strijdbare leven van J.D. Domela Nieuwenhuis Nyegaard, Vlaming door keuze' p. 98 (Buitenpost, Holland 1976).

De heer J. DHALUIN
Secretaris van de
Stichting Rene De Clercq vzw
Vichtesteenweg 15

8540 DEERLIJK

GK/TV/MVB/95487/G11

Brussel, 14 november 1995.

Mijnheer de secretaris,

Betreft: Campagne "Bouwkundig Erfgoed en Toerisme in Cultureel Perspectief"
Museum René De Clercq - promotie en netwerkontwikkeling.

In het kader van bovenvermelde campagne heeft U in het voorjaar 1995 een projectvoorstel ingediend.
De voorbije maanden werden alle ingediende projecten voorgelegd aan de hiertoe samengestelde Jury. De Jury stond voor een moeilijke opdracht, rekening houdend met het grote aantal voorgelegde dossiers en de beoogde doelstelling, met name vernieuwende ontsluitingsprojecten te ondersteunen en te begeleiden.

Met genoegen kan ik U mededelen dat uw project "Museum René De Clercq - promotie en netwerkontwikkeling" door de Jury werd geselecteerd en in aanmerking komt voor financiële en logistieke steun. Het door U ingediende project wordt gehonoreerd met een bedrag van 100.000,- F. Deze gelden dienen aangewend te worden voor extern advies en promotionele initiatieven.

Zoals u hierboven leest zal de Koning Boudewijnstichting ons helpen bij de promotie en netwerkontwikkeling.

We hadden een dossier ingediend met de opmerking dat er weinig of niet geluisterd wordt naar de kleine musea. Dat wij geen of weinig kansen krijgen bij media-sponsoring en publiciteit. Dat wij er zeer moeilijk in slagen om collecties in bruikleen te krijgen van andere (grote) musea om zelf een tentoonstelling in te richten.

Daarom streven we naar een **samenwerking**, een netwerk.

Samenwerking bij het organiseren van tentoonstellingen door bv. uitwisseling van een kant en klare tentoonstelling die een tijd in West-Vlaanderen loopt om daarna verder te gaan in Limburg of omgekeerd.

Door een **netwerk van musea** met hetzelfde of aansluitend doel (bv. letterkundige musea, heemkundige musea, musea over de Vlaamse Beweging, enz.) kunnen we gezamenlijk een folder uitgeven, activiteiten op mekaar afstemmen, samen media-sponsoring en publiciteit bekomen.

Ons museum vandaag, morgen, overmorgen...

In de vorige nieuwsbrief schreef de kleinzoon van René De Clercq een artikel met deze veelzeggende titel. Wij werken er naarstig aan... Even voorstellen.

Gisteren...

Voorbeeld nummer één.

Een kleuterleidster kwam met haar kleuters naar het museum. Wat kunnen kleuters in een museum doen? Het werd een buitengewone belevenis... voor de gids, de juf en de kleuters.

Zij mochten de open haard aansteken en om beurt met de ouderwetse koffiemolen de boontjes malen, op de oude bascuul een vriendje wegen en het oude strijkijzer betasten waar (over)grootmoeder de was mee streek. Zij keken vol verwondering naar de broodoven en zagen in hun verbeelding boven het oude toilet de wolken vuile vliegen cirkelen.

In de werkkamer van de dichter (=liedjesmaker) René De Clercq ligt zijn dwarsfluit en de gids speelde een (mooi) liedje. Meestal moeten de kleuters zelf zingen... nu luisterden zij naar de juf en de gids die "Tineke van Heule" en "Moederke alleen" zongen. De juf en de kleuters vergaten de tijd zodat het lopen werd om tijdig terug in school te zijn. 's Namiddags maakten de kinderen prachtige tekeningen over hun boeiend bezoek aan het museum René De Clercq.

Voorbeeld nummer twee.

Een andere kleuterleidster uit Zwevegem kwam ook met haar kleuters en enkele oma's en opa's (die de kinderen met de wagen naar Deerlijk brachten) naar het museum. Het werd een even grote belevenis, vooral de wonderlijke confrontatie van de kleuters nu, met de jeugdigen van de grootouders.

De grootouders zongen nu voor de kleuters van "Tineke" en "Wie zal er ons kindeke douwen". 's Anderendaags maakten zij tekeningen van het museumbezoek met de juf en oma of opa.

Voorbeeld nummer drie.

In het museum is er een oude broodoven. Hij werd, zoals het huisje, vakkundig gerestaureerd. Een oven dient om te bakken, en niet om naar te kijken. De gerestaureerde oven moest echter stilaan weer tot leven gebracht worden. Eerst inlichtingen inwinnen hoe een oven terug in gebruik kan genomen worden. Vier zaterdagen na mekaar werd hij, eerst voorzichtig, dan meer en meer, opgewarmd. Op 27.01.1996 was het zover: de oven was klaar om, heet gestookt met hout, brood te bakken.

Een gepensioneerd bakker, Marcel Dewaele, maakte de broden. Onze voorzitter Arnold en bestuurslid Ignaas maakten vuur in de oven en hielpen een handje bij de bakker. Na drie uur bezig zijn, kwamen zes geurende bruine broden uit de oven. Deze zomer staan publieke demonstraties op ons programma.

Vandaag...

Op zondag 3 maart gaat voor het vijfde werkjaar het museum terug open, met dit werkjaar allerhande didactische rondleidingen voor verenigingen en scholen en een thematentoonstelling... verder leest u meer hierover.

We gaan dit jaar ook op uitstap: "In de voetstappen van René De Clercq te Gent"... verder in deze nieuwsbrief meer daarover.

Morgen...

Het museum wil ook een spiegel zijn voor iedereen. Het verleden naar het heden brengen. Tonen van waar onze (over)grootouders komen en waar we nu staan. Daarom worden er vanaf dit jaar tweejaarlijkse thematentoonstellingen gehouden.

Tentoonstelling 1996

"De kinderen kwamen uit de savooien"

Een tentoonstelling van ongeveer 1.000 postkaarten van 1900 tot 1930 over vrijen, liefde, seksuele voorlichting en huwelijk. De titel komt van postkaarten met een kolenveld: savooien en bloemkolen, vol met baby's.

De kaarten zijn meestal in het Frans geschreven. Ook door de eenvoudige keukenmeid die zo aan vader en moeder bewijst, hoe goed zij al Frans geleerd heeft van Madame en Monsieur waar zij in dienst is.

Al deze verschillende kaarten komen uit private verzamelingen.

De tentoonstelling zal nogal wat ver- en bewondering wekken.

De tentoonstelling gaat open op Open Monumentendag 8 september en loopt tot 31 oktober 1996. **Open**, zoals het museum, **elke zondag van 14.30u tot 18u**.

Groepen kunnen buiten de zondag, **elke dag, elk uur, alleen voor de leden van**

hun vereniging, een bezoek reserveren. (Tel. en faxnummer: 056/72.86.70).
Wie betaalt voor ons steunfonds komt op vertoon van zijn lidkaart gratis.

Tentoonstelling 1998

"De munten van Koning Albert I" (1909-1934)

Wie helpt er ons een tentoonstelling op te bouwen over de munten van die periode?

Tentoonstelling 2000

"De postzegels van Koning Albert I".

Alle hulp is eveneens welkom.

Tentoonstelling 2002

"René De Clercq en het Groeningemonument in Kortrijk"

Het tijdschrift "Jong-Vlaanderen" uitgegeven door René De Clercq en Alfons Sevens was 'het orgaan van de volksinschrijving ten voordele van het Groeningemonument'. Dat was in 1902, 600 jaar na de Guldensporenslag.

Naast het openhouden van het museum, het geven van rondleidingen aan scholen en verenigingen, de jaarlijkse zangavond met liederen, tekst en muziek van René De Clercq... zijn dat onze **plannen**.

We hopen ze te realiseren... met uw hulp.

Museum praktisch

Het interieur van de benedenverdieping is een sober, smaakvol geheel geworden dat verwijst naar de tijd van René De Clercq. Het bevat een woonkamer, een keuken en bakoven. In de werkkamer bevinden zich sedert 12 juni 1992 de persoonlijke meubels en voorwerpen van René uit Amsterdam.

De bovenverdieping bevat een moderne museumruimte waarin, aan de hand van 16 wandplaten en 12 tafelkasten, chronologisch het leven en werk van René De Clercq worden toegelicht.

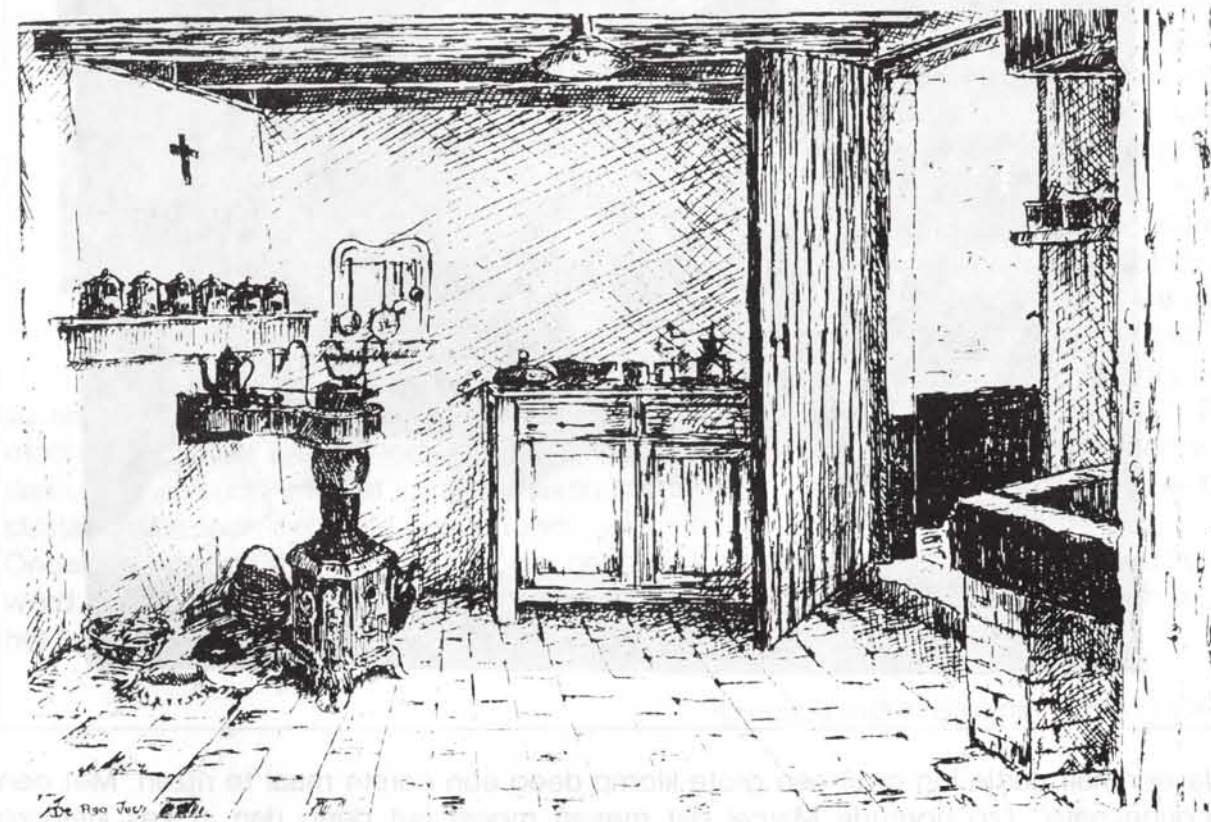
Het geheel is visueel aantrekkelijk en overzichtelijk, zodat de haastige bezoeker in een 15-tal minuten, een goed beeld krijgt van de kunstenaar. De meer geïnteresseerde bezoeker kan zich verdiepen in de talrijke originele brieven, foto's en handschriften. Wie op een poëtische manier René De Clercq wil leren kennen, zal plezier beleven aan de videoclip *Curriculum vitae*.

Openingsuren:

Van 1 maart tot 31 oktober iedere zondag van 14.30 u. tot 18 u. en na afspraak met de Culturele Dienst, Hoogstraat 122, 8540 Deerlijk, tel. (056) 71.89.81 of met Nelly Verhelst, Pladijsstraat 122, 8540 Deerlijk, tel. (056) 77.73.89.

Gidsen (500 fr.) op aanvraag.

Toegangsprijs: volwassenen 40 fr. Groepen en kinderen: 20 fr.

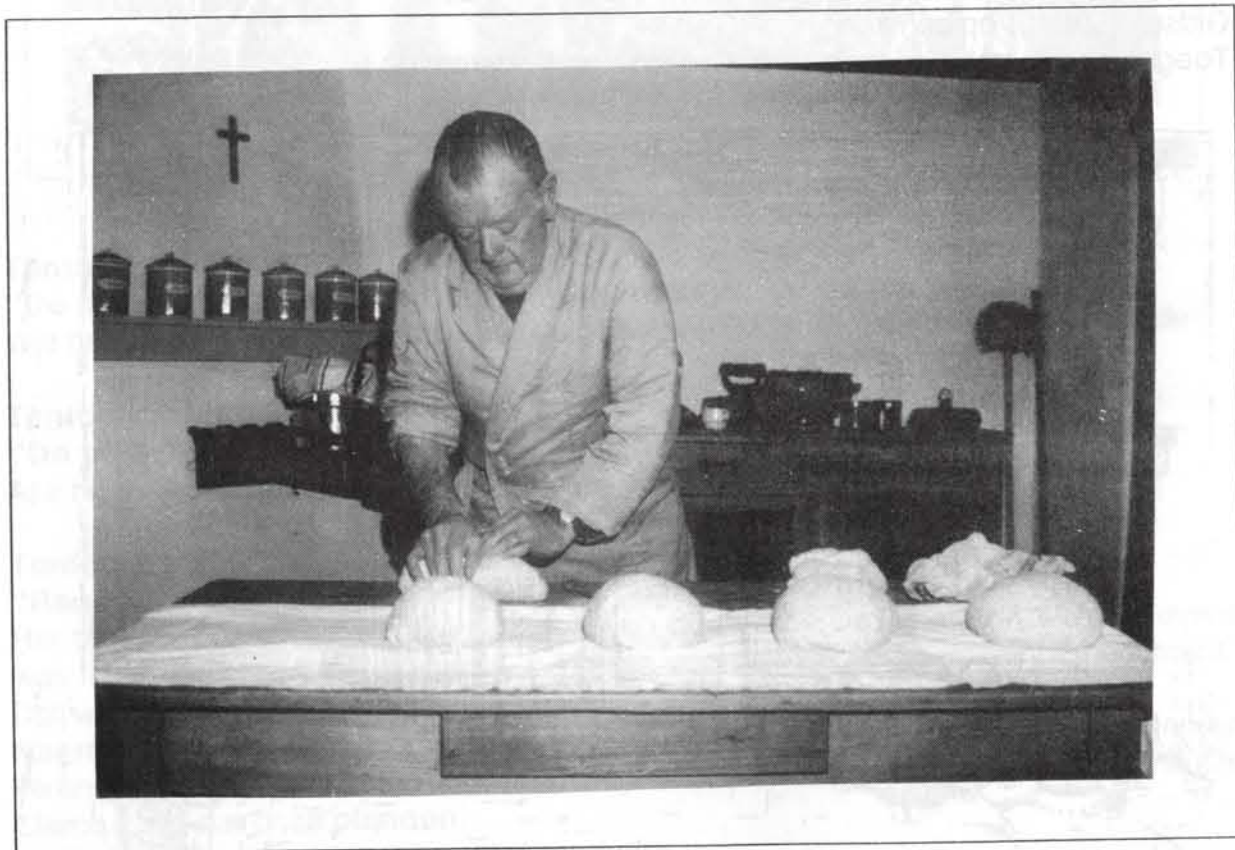
Binnenzicht van het museum: de keuken
Tekening Ives De Roo

Een museum waar men brood bakt?

Zaterdag 27 januari 1996 was het zo ver: we zouden brood bakken in de bakkersoven van ons museum, een oven die zeker meer dan 50 jaar niet meer gebruikt werd en die gerestaureerd werd voor de opening van het museum in 1991. Sederdien lag hij er hagelwit en verlaten bij. Mogelijk brandgevaar hield ons voorlopig tegen: de oven staat namelijk niet in een apart ovenbuur, maar is ingebouwd in het museum zelf. Toch waren wij vast van plan de oven nieuw leven in te blazen. Onder impuls van onze voorzitter Arnold Vantieghem besloten we toch het erop te wagen.

Na een drietal keren de oven lichtjes voorverwarmd te hebben, was de dag eindelijk aangebroken: op 27 januari 1996 zouden we bakken.

Onze gastheer-bakker was Deerlijksnaar Marcel Dewaele die het "bakken op steen" met lemen en schavelingen dertig jaar lang heeft beoefend. Alle "ingrediënten" stonden al klaar: 4 kg bloem, wat gist, boter, zout en lauw water en... Marcel kon starten. Vol belangstelling bewonderden wij zijn kalme aanpak.

Na een half uurtje lag er al een grote klomp deeg een eerste maal te rijzen. Met een "coupe-pâte" (zo noemde Marcel dat mesje) moest het deeg dan in zes kleinere "bollen" verdeeld worden. Bijna liefdevol schikte bakker Marcel de deegbolletjes netjes op een rijtje op een hagelwit laken en keurig gedekt met een warme handdoek. En weer maar laten rijzen. Anderhalf uur na de start mochten wij beginnen met de oven te stoken, een klus die na drie kwartier geklaard was, zodat het moment was

aangebroken om de broodjes met de paal in de oven te schuiven. Vlug de deur dicht en weer wachten: 35 minuten, zei onze bakker. En inderdaad, na klop 35 minuten was het grote ogenblik aangebroken: de bruinegebakken, lekker geurende broodjes werden vol spanning uit de oven gehaald. Wij hadden er zo onze tanden willen inzetten. Maar dat hebben wij pas 's avonds kunnen doen. Heerlijk, zo'n broodje op steen gebakken! Jammer, de mens die dat nooit eens heeft meegemaakt. Op dat ogenblik smaakt ge de weldaden van het vuur en beseft ge wat in zijn oeroude eenvoud de beste spijs voor de mens nog altijd is.

In gedachten verzonken dachten wij terug aan onze kindertijd; toen er ook bij ons, de vrijdagavond, op dezelfde wijze brood werd gebakken. In het halfduister aanschouwden wij een hemels spetterend vuurwerk toen vader met zijn " rakel " in de lemen " koterde " en moeder ondertussen het deeg kneedde. Dat ovenstoken schiep behaaglijkheid en stemming. Het vlammenspel volgen, de ovenhitte op uw gelaat voelen, het was niet alledaags. Zelfs burens vonden getrouw de weg naar het bakhuis. Dat buurten bij de brandende oven was gezellig

en stemde tot rust. Burens brachten soms enkele broodjes om "bij te zetten". Zij mochten dus een paar broodjes mee in de oven schuiven. De zaterdag mochten wij dan voor het eerst van het vers gebakken brood eten. Iets waar men nu niet meer bij stilstaat, was toen een hele gebeurtenis.

Onder de oorlog ('40-'45) had moeder geen gist en gebruikte zij zuurdesem. Hiervoor werd een stukje van het deeg in de kelder bewaard tot de volgende week. Dan was het "gezuurd" en diende het op zijn beurt tot rijsmiddel in het nieuwe brood.

Ignaas Vanden Breede, februari 1996

In memoriam An Ide

Op 18 september 1995 overleed de jonge vrouw van Stefaan De Clercq, achterkleinzoon van René. Ze was slechts 27 jaar en moeder van de kleine Lowie (eerste achter-achterkleinkind van René De Clercq).

We kunnen geen woorden vinden die de droefheid om het heengaan van een geliefde beter vertolken dan volgende verzen van René De Clercq.

LAAT ME DEN NACHT TOT VRIEND

Laat me den nacht tot vriend; de nacht is goed.
De sterren zijn ver en het duister zoet.

Laat me den nacht tot vriend, en rust in rouw,
Dat ik hoor op mijn hart het geklop van mijn vrouw;

Dat ik hoor haar vermaan, verneem haar troost,
Haar liefde tot mij en haar angst voor haar kroost.

Laat me den nacht tot vriend; de dag is wreed.
Te nacht komt mijn doode, en sust mijn leed.

René De Clercq – Uit de diepten – 1911

In de voetsporen van René De Clercq te Gent.

In juni 1994 organiseerde onze Stichting een succesvolle busreis onder het motto 'In de voetsporen van René De Clercq in Nederland'.

Op 15 juni e.k. treden we in de voetsporen van René De Clercq te Gent.

Zonder twijfel zijn De Clercq's 'Gentse periodes' de belangrijkste in zijn leven: eerst leerde hij er als hogeschoolstudent uit de provincie, de stad met al haar specifieke verschijnselen kennen (1896-1902), later werd hij er 'een man van aanzien' nl. leraar en algemeen gevierd dichter en redenaar.

Wij zullen voornamelijk trachten te achterhalen in welk Gent hij terecht kwam. Wij zullen reizen zoals René, met trein en tram. We spreken af in het Sint-Pietersstation, een stuk infrastructuur dat in zijn tijd tot stand kwam evenals de hele stationbuurt trouwens, die het decor was van de fameuze Wereldtentoonstelling van 1913 waarrond veel te doen was. Vandaar gaan we naar het Miat***, de ideale site om het industriële Gent van rond de eeuwwisseling te beleven. Draaiende spinmolens, een permanente tentoonstelling over kinderarbeid e.d. gehuisvest in een authentiek fabrieksgebouw uit die tijd is het het ideale kader waar dr. Guy Van Schoenbeek* ons zal inwijden in de toenmalige machtsverhoudingen, de Gentse gemeentepolitiek en de ontluikende arbeidsbeweging(en). Tussendoor zullen passende gedichten uit 'Toortsen' worden voorgedragen die ons zijn gevoelens t.o.v. de sociale wantoestanden nog beter zullen doen aanvoelen.

Na een korte stadswandeling doorkruid met wetenswaardigheden i.v.m. René De Clercq en zijn tijd, volgt een gemeenschappelijk middagmaal. 's Namiddags begeven we ons naar de oude gebouwen van het Koninklijk Atheneum aan de Ottogracht waar De Clercq van 1906 tot 1914 leraar was. Daar zal Daniël Van Acker** ons de flamingantistische stromingen en de aanloop tot het activisme in Gent uiteenzetten. Bedoeling is de uiteenzetting te doen gelijken op een les uit de tijd van De Clercq. Daartoe zullen we proberen een oud klaslokaal te bemachtigen en de les doorweven met passende gedichten. Dit is het programmavoorstel zoals het ons bij het drukken van deze nieuwsbrief bekend is; kleine aanpassingen blijven dus mogelijk.

Noteer alvast de datum in uw agenda: zaterdag 15 juni 1996.

Joost Vandommele, februari 1996.

* Guy Van Schoenbeek (°1953) is doctor in de Wijsbegeerte en Letteren, groep Geschiedenis en historicus bij het Amsab (Archief en Museum van de Socialistische Arbeidersbeweging) te Gent. Hij publiceerde o.m. monografieën over Emiel Moyson (1988) en Edward Anseele (1990). In 1995 verscheen zijn doctoraatsthesis onder de titel 'Novecento in Gent, de wortels van de sociaal-democratie in Vlaanderen'.

** Daniël Van Acker (°1951) is licentiaat in de Germaanse filologie en werkt sinds 1973 als journalist bij het dagblad 'De Gentenaar' (VUM) en publiceerde o.m. 'Het Activistisch Avontuur' (1991).

***Miat: Museum voor Industriële Archeologie en Textiel, gevestigd in een authentieke fabriek met bedrijfsklare oude machines.

Vrijdag 29 maart 1996 om 20 u. in het Ontmoetingscentrum d'Iefte te Deerlijk

4de ZANGAVOND RENE DE CLERCQ EN UITREIKING 4de LEON DEFRAEYEPRIJS

**SAMENZANG, SOLI en VOORDRACHT,
TEKST en MUZIEK VAN RENE. DE CLERCQ**

Leiding	: Monique Naessens
Koren	: Sint-Lodewijk en Sint-Columba
Solisten	: Boudewijn Declerck : Monique Naessens : Karl Uyttenhove
Voordracht	: Ignaas Vanden Breede
Piano	: Hugo De Backer
Presentatie	: Jan Dhaluin

Toegang + liederboekje + consumptie: 100 fr
Organisatie: Stichting René De Clercq en Heemkring Dorp en Toren

Zaterdag 30 maart 1996 om 14.30 u.

HERINWANDELING RENE DE CLERCQPAD

14.30 u.	: Toespraken door vertegenwoordigers van: Gemeente, Heemkring, VTB-VAB aan het grafmonument van René De Clercq
15.15 u.	: Onthulling wandelplaat en monumentenbordje aan de kerk
15.25 u.	: Start wandeling met korte commentaar aan de belangrijkste monumenten
16.30 u.	: Onthulling monumentenbordje aan het museum René De Clercq, daarna optreden van de volksdansgroep Tresleca en receptie in het museum.

IEDEREEN WELKOM !

Organisatie: Heemkring Dorp en Toren, VTB-VAB, Stichting René De Clercq.
Met de medewerking van het Gemeentebestuur van Deerlijk.

HELP ONS ZOEKEN

In ons archief ontbreken nog enkele werken van René De Clercq.

Wij zoeken:

Gedichten, Jules Vermaut, Kortrijk, 1896, 67 p.

Halewijn's straf, A. Siffer, Gent, 1898, 20 p.

Echo's, A. Siffer, Gent, 1900, 131 p.

Ideaal. Een sonnettenkrans, A. Siffer, Gent, 1900, 60 p.

De internationale roeiwedstrijd te Terdonck, Sevens, Gent, (1900)

Liederen voor 't Volk, V. Delille, Maldegem, 1903, 143 p.

Natuur, Julius Depraetere, St.-Martens-Latem, z.j. (1903), 128 p.

Halewijn. Opera in drie bedrijven en vijf tafereelen, in *De Vlaamsche Gids* 2 (1906) 112-145.

De hoeven, drama in drie bedrijven, Gebroeders Janssens, Antwerpen 1913, 58 p.

Vaderlandsche liederen, Vlaamsche Drukkerij, Anderlecht, z.j. (1917), 40 p.

Van aarde en hemel, vermeerderde uitgave, S.L. Van Looy, Amsterdam, 1924, 103 p.

A book of homage to Shakespeare to commemorate the three hundredth anniversary of Shakespeare's death, edited by Israel Gollancs, Oxford, 1916 (bevat een vertaald gedicht van De Clercq op p. 465)

Anthologia Belgica Poieton II, Hoi Phlamandoi, Athene, 1970 (bevat een vertaald gedicht van De Clercq op p. 64)

Wij zoeken ook de tijdschriften waarin De Clercq publiceerde:

De Toorts (1916-1921)

De Vlaamsche Vlagge

De Student, tijdschrift voor leerlingen aan Vlaamse Colleges (periode 1896)

Jong Vlaanderen (Katholiek Vlaamschgezind Maandblad - begin jaar 1900 tot 1903?)

De witte kaproen, maandblad, Gent, van november 1910 tot september 1914

De Vlaamse Stem, dagblad in Amsterdam (1915-1916)

René De Clercq werd geboren op 14 nov. 1877.
Op diezelfde dag, 118 jaar later in 1995, werd in
zijn geboortehuis een pakje met vijf wenskaarten
voorgesteld.

Voorzijde van het museum

IK HEB U NOOIT VERLOREN
UIT DE OOGEN VAN MIJN ZIEL,
MIJN DORPEN EN MIJN TOREN
EN VADERS ZINGEND WIEL.

Binnenzijde van deze wenskaart.

"Ik kan U niet vergeten" René De Clercq.

Het pakje bevat 5 verschillende dubbelgevouwen wenskaarten met passende enveloppe:
afbeeldingen van de voorzijde, achterzijde en binnenzichten van het museum. Deze werden
getekend door de Deerlijkse kunstenaar Yves De Roo en telkens voorzien van een passend
gedicht van René De Clercq. Het pakje is te koop tegen 200 fr. U kunt uw familie en vrienden
verrassen met deze mooie en originele kaarten en ...u steunt onze werking.
Er werden reeds meer dan 500 pakjes verkocht !

WIJ HEBBEN NOG TE KOOP (en u steunt hiermede onze Stichting):

HET LEVEN EN WERK VAN GRETHA EN ADRI PIECK ...ex.X 670=.....
gebonden boek, linnen kaft met goudopdruk,
216 pagina's, 360 illustraties waarvan 170 in kleur,
uitgegeven door de Stichting G. & Adri Pieck, met advies van Max Pieck

RENE DECLERCQ... UIT LIEFDE ALLEEN ...ex.X 440=.....
geïllustreerde biografie met tientallen foto's.
Prachtig kijk- en leesboek.
Voorwoord: André Demedts,
geschreven door G. DEPAMELAERE

DECLERCQ VAN DEERLIJK ...ex. X 750=.....
De kleurfilm met getuigenissen van familie en vrienden nu op video
VHS 45'

CURRICULUM VITAE ...ex. X 650=.....
15 markante jaartallen in het leven van René De Clercq
video VHS 16'

DAGBOEK 1917-1920 door A.F. PIECK ...ex. X 500=.....
Herinneringen aan René De Clercq door Betty Pieck.
Samenstelling en redactie: Marcus van der Heide

WENSKAARTEN VAN HET MUSEUM ...ex X 200 =.....
Pakje van 5 wenskaarten met afbeeldingen van het museum
Getekend door Yves De Roo

Betaal fr. op rekening nr. 463-5147011-71 van Stichting René De Clercq,
Vichtesteenweg 15, 8540 Deerlijk. Voor het buitenland rekening nr. 000-1657775-45. U ontvangt deze
boeken en wenskaarten PORTVRIJ.

Ik wens een faktuur inexemplaren met de volgende tekst

Richt uw bestelling aan:
Stichting René De Clercq vzw
Vichtesteenweg 15
8540 Deerlijk
en deze wordt prompt uitgevoerd.
DANK U.